

2. Evgeny Olegovich's brooch. Ph.D. senior lecturer, department of zoology of KDPU (Kryvyi Rih State Pedagogical University).

3. Ерік С. Хеллгрєн. Інститут дослідження дикої природи імені Цезаря Клеберга, Campus Box 218, Texas A&M University-Kingsville, Kingsville, Eduard Oleksiyovych Yevtushenko. Ph.D. Associate Professor, Department of Botany and Ecology, KSPU.

УДК 636.7

БОВТРУК Є.Є., студентка

Наукові керівники – **ПОРОШИНСЬКА О.А., СТОВБЕЦЬКА Л.С.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

КОГНІТИВНА ДИСФУНКЦІЯ У СОБАК СТАРШОГО ВІКУ

Когнітивна дисфункція є поширеною проблемою домашніх тварин, яка вражає до двох третин собак у їх золоті роки, але це не є нормальною частиною старіння, у зв'язку з чим такі тварини потребують особливого догляду та уваги.

Ключові слова: собаки, старіння, поведінка, фізіологічний стан.

Старіння мозку є дегенеративним процесом, який проявляється порушенням когнітивних функцій. Домашні тварини страждають на нейроповедінкові розлади не в однаковій мірі, і як тільки розпочинається зниження когнітивних функцій, то це, як правило, має прогресуючий характер. Діагностика синдрому когнітивної дисфункції (СКД) базується на розпізнаванні поведінкових ознак і виключенні інших медичних причин, які можуть імітувати СКД або ускладнювати його діагностику. Зараз доступні ліки, дієти та добавки, які можуть уповільнювати прогресування СКД. Це відбувається за допомогою різних механізмів, включаючи зменшення окисного стресу, запалення або покращення функції мітохондрій і нейронів кори головного мозку. Крім того, наявні терапевтичні засоби, які можуть забезпечити певний рівень покращення когнітивних і клінічних ознак СКД.

Метою роботи було визначення впливу старіння на когнітивні здібності мозку собаки (увага, сприйняття, інтелект, пам'ять).

Зміни когнітивної дисфункції у тварин вивчали Zuzana Vikartovska, Durga Chapagain та співавт. [1, 2]. Було встановлено, що когнітивна дисфункція або деменція – це нейроповедінковий розлад, який змінює процеси, за допомогою яких домашня тварина збирає інформацію про оточення через сприйняття, усвідомлення, навчання та пам'ять, і визначає, як реагувати. Дослідники вивчали когнітивні розлади у собак та кішок. Було виявлено кілька дегенеративних змін у мозку собак, уражених когнітивною дисфункцією. Зокрема, у собак із деменцією відмічено значне зменшення мозку за рахунок атрофії кори головного мозку порівняно з тваринами нормального старіння. Білкові бляшки спостерігалися в мозку уражених собак, і лікування, спрямоване на зменшення утворення бляшок, виявилось успішним, що вказує на те, що вони можуть відігравати важливу роль у процесі захворювання. Відмічено збільшення вільних радикалів у мозку, що може спричинити окислювальне пошкодження, яке, як відомо, спричиняє зниження когнітивних функцій у тварин.

Maria Neus Bosch та співавт. [3] порівнювали когнітивну дисфункцію собак із хворобою Альцгеймера у людини, оскільки поведінка та зміни нервової системи, пов'язані з цими двома захворюваннями, схожі. Хоча невідомо, наскільки ці зміни сприяють погіршенню когнітивних функцій у собак і котів, дослідження ще тривають.

Результати отримані Azkona G., Madari, A. та співавт. [4–6] свідчать про те, що у собак з когнітивною дисфункцією можуть спостерігатися зміни поведінки. Зокрема, було відмічено, що хворі собаки часто дезорієнтуються у звичайному середовищі, відсутня реакція тварина на кличку та розмову з нею. Встановлено зміни взаємодії собаки з власником або іншими членами родини та домашніми тваринами, тобто порушення соціальної та ігрової поведінки.

У тварини змінився темперамент зі звичайного радісного на замкнений чи агресивний, тривожний. Дослідники спостерігали, що собаки з деменцією більше спали вдень, а вночі ходили по підлозі. Тривожні собаки частіше ходили, блукали, гавкали або вили, порівняно зі здоровими тваринами. Тварини з когнітивною дисфункцією переставали реагувати на речі, які зазвичай привертати їх увагу, наприклад, на інших тварин або відвідувачів у дворі. Автори зробили висновок, що зміни рівня тривоги є характерною ознакою когнітивної дисфункції собак, при цьому тварина може легко стати збудженою чи неспокійною.

За даними Susana Le Brech та співавт. [7] інструменти оцінки зниження когнітивних функцій можуть відрізнятися залежно від середовища, в якому живуть собаки. Це дослідження переслідувало три цілі: по-перше, описати два можливих методи оцінки когнітивних порушень у старих собак, що живуть у різних умовах. Шкала когнітивної оцінки для собак, що живуть у домашньому середовищі та практичний когнітивний тест, потенційно корисний для собак, які не живуть у домашніх умовах. По-друге, оцінити вплив віку на результати обох інструментів і порівняти результати. Обидва методи виявилися практично застосовними.

Отже, когнітивне старіння собак в наш час трапляється все частіше та може торкнутися кожного власника тварини. Рання діагностика на основі вивчення змін поведінки тварини має важливе значення для полегшення симптомів, покращення якості життя постраждалих тварин і уповільнення прогресування захворювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Novel diagnostic tools for identifying cognitive impairment in dogs: behavior biomarkers, and pathology / Z. Vikartovska et al. *Front. Vet. Sci.* 2020. Vol. 7. P. 157–167.
2. Chapagain D., Range F., Huber L., Virányi Z. Cognitive Aging in Dogs. *Gerontology.* 2018. Vol. 64(2). P. 165–171.
3. Dogs with cognitive dysfunction syndrome: A Natural Model of Alzheimer's Disease / M. N. Bosch et al. 2012. Vol. 9. Issue 3. P. 298–314.
4. Azkona G., García-Belenguer S., Chacón G., Rosado B. Prevalence and risk factors of behavioural changes associated. *J. Small Anim. Pract.* 2009. Vol. 50(2). P. 87–91.
5. Assessment of severity and progression of canine cognitive dysfunction syndrome using the CANine DEmentia Scale (CADES) / A. Madari et al. *Appl. Anim. Behav. Sci.* 2015. Vol. 171. P. 138–145.
6. Effect of age and severity of cognitive dysfunction on spontaneous activity in pet dogs-part 1: locomotor and exploratory behaviour / B. Rosado et al. *Vet. J.* 2012. Vol. 194(2). P. 189–195.
7. Amat M., Temple D., Manteca X. Evaluation of Two Practical Tools to Assess Cognitive Impairment in Aged Dogs. *Animals.* 2022. Vol. 12(24). P. 35–38.

УДК 636.7.06

ГАЛАУЗ А.Л., студентка

Науковий керівник – ПОРОШИНСЬКА О.А., канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОЦІНКА ТЕМПЕРАМЕНТУ У ДРІБНИХ ТВАРИН ТА ВПЛИВ ЙОГО НА ВЗАЄМОДІЮ МІЖ ЛЮДИНОЮ І ТВАРИНОЮ

Визначення темпераменту у собак та кішок дозволить зрозуміти роль індивідуальних особливостей у процесі їхньої діяльності та вплив на взаємодію між людиною і твариною.

Ключові слова: темперамент, поведінка, собаки, коти, тип нервової системи.

На сьогоднішній день багато людей по всьому світі утримають вдома дрібних тварин – собак та кішок, але не кожен із них приділяє особливу увагу індивідуальним особливостям своєї тварини, а саме – темпераменту. Він відіграє важливу роль у житті котів та собак, адже впливає на ритм і темп їхньої життєдіяльності, на інтенсивність психологічних процесів, швидкість сприйняття, тривалість зосередження уваги, швидкість мислення. Темперамент собак та котів – це те, з чим вони народжується і багато в чому визначає її подальше життя.